

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК :

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ :

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

РАЗВИТАК НЕИМАРСТВА. — ГРЧКИ ХРАМОВИ.

(Из Езерових „Естетичких писама“)

Морао се прећи дугачак низ станица у развијању, пре но што су људи дошли до тога, да божанству зидају дом. Као што је познато, прачовек је живео по пећинама и земунцама, за тим у колибама од дрвенога стабља са кровом од лишћа, рогоза и грања; најзад је од камена назидо себи станиште.

Потреба, бити заштићен од непогоде и грабљивих зверова, учинила је људе неимарима. Како су наши преци зидали и становали, казују нам у осталом разне врсте зидања у садањих народа, који су још и у том погледу а и иначе у примитивном стању.

У прво време религијозних потреба становали су богови само нешто мало боље него људи. Поштовачи њихови посвећивали су им камењем ограђено место или луг с олтаром, на који су људи боговима износили своје најмилије печење. Ма да су стари о својим боговима мислили да имају чудотворну моћ, од које су они у невољи очекивали помоћ, ипак су замишљали да богови имају људска својства и потребе. Човек ретко налази што, што је над њим, и нарочито у почетку културнога развитка остаје он мера свим тварима, с тога и жртво-

вање животиња по олтарима није ни било ништа друго до зготовљање ручка.

Боговима се дабогме понајвише намењивала само воња жртвеног печења, која се у облику дима дизала у вис; само пак печење побожно су конабили заменици и повереници богова, свештеници а покаткад и они који даду жртвену животињу.

Тек кад је културни развитак одмакао напред толико, да су људи себи стали задати чврсте куће а владари дворе, добили су и богови дивне домове.

Кад се још даље развиле опште потребе, дизале се у културних народа осим божјих домова још и монументално израђене зграде и места за скупштине (агора, форум), музеји, позоришта, купатила па места за утркивање и за друге јавне забаве, тврђаве, водоводи и мостови.

У Грка су као и у Германа најстарија места, где се служила служба боговима, били гајеви. Најславнији такав гај у Јелина била је растова шума Зевсова у Додони. Као што је познато, Зевс је своје тајне, које се односиле на садашњост и будућност, свештеницима саопштавао преко лишћа или грања, које је шуштало како кад.

Доцније су храмови грчких богова биле колибе од дрвета. Павсанија приповеда, да је најстарији дом Аполонов била колиба од ловорова дрвета. И Посидон је код Мантинеје живео врло скромно у дому од дрвета и тако исто и Ира у Метапонту.

Тек тако од прилике с хиљадитом годином пре Христа развило се у Грка зидање храмова. Грке су на то подстакли утецаји, који су дошли из Мисира и са Истока.

Грчки је храм био дом на стубове. Темељ су му биле брижљиво склопљене камените плоче, под којима се дизале три или више степеница, а тим се хтело да укаже на важност и значај божјега дома.

Простилос се звао храм, кад му је препрата била само на стубовима.

Унутри је био кип бога, ком је храм био посвећен; по где где је пред кипом био постављен мален жртвеник. Остраг се чувало црквено благо, које су надносили поклоници и којим су руковали свештеници или особени чиновници.

Храм, који је са свију страна био опкољен стубовима, звао се периптерос. Пљоснати кров храма састојао се из камених балвана, који су лежали било на архитраву, што је био на приклону, или се наслањали на зидове, који су опкољавали унутрашњост храма.

Светлост је у унутрашњост храма допирала или кроз отворена врата или кроз отвор на крову, који је у кишовито време био застрт ћилимовима или даскама. Божји дом са таквим отвором на крову звао се хипетрал.

Забат је био на три ћошка, у старо време празан и без украса а доцније украшен пластичким приказом ма каква дела онога бога, коме је храм био посвећен.

Храм у Јелина није се сматрао као скупиште за побожну паству, него се замишљао као стан овога или онога бога, који је у облику кипа лично био у храму. Свештеник је био тумач жеља у пастве и посредовао је међу њом и божанством.

Побожни свет, који је од свог бога очекивао помоћ и долазио да му ода пошту учтивости и захвалности, скупљао се пред храмом, где су приношене биле и жртве, за које је требало ватру палити.

На градићу Атине пре свега ће у очи

упасти импозантни храм заштитнице тога града. Кип Паладе Атине, божанске девице, који је начинио Фидија, диже се лево од храма. Тај је кип био двадесет и шест грчких аршина или једанаест и по метара висок а приказивао је богињу са шлемом, штитом и коњем, које је држала у десној руци. На левој руци стајала јој је четири грчка аршина висока богиња победе од злата и вилдиша. Ника, богиња победе, с крилима и са венцем, била је један од најстаријих ликова грчке маште, јер је она била оличена победа.

Фидија је створио и сав пластички украс у Партеону. Као што тврде старији писци а нарочито Павсанија, и као што казују цртежи Каријеви, које су, пре но што је био разорен Паладин храм, Млечићи (1687) створили, приказивао је пластички украс левога забата то, како се Атина прима у коло олимписких богова, а група на западном забату приказивала је борбу Посидона с Паладом о Атику.

Ванредно је лепа била она, сто педесет и шест метара дугачка, рељефска на накићу унутри у храму, која је приказивала литију о Панатенејама. Лорд Елгин искрхао је велик део тог рељефа из накића, а то је било свакако варварски и није нимало тим оправдано, што се ти рељефи сад чувају у британском музеју у Лондону.

Храм лево у затку атинског градића јесте Ерехтејон а то је у најлепшим облицима саграђен храм ијонског стила. У пређашњем му облику саградио га је краљ Ерехтеј, који је у Јелладу увео службу Палади Атине. На том се светом месту чувале урне са пепелом разних проја а и лик Паладин, за који се говорило да је пао с неба; многи су богови имали ту своје олтане а био је ту и неки свет слан извор.

Ако је монументалној уметничкој згради смер, да нас из низина обичности и свакидашњости дигне у регијоне идејала, да нас естетски разоноди и развесели, то се тај смер свакако постиже у пуној мери храмовима као што је Партеон.

Грчки су богови одавна већ свргнути с престола; но двори, који су њима у почасти пре више него две хиљаде година дигнути, разонођавају нас и веселе још и сад у својим величанственим развалинама.

„ЖЕНА XX. ВЕКА“.

(Наставак.)

Кад је реч о женидби и удадби, то је морао писац додирнути и то, како удаваче проводе свој живот, и ту видимо да је друштво скоро свуда једнако удешено, да је друштвени положај великих девојака исто тако неутешан и може се рећи досадан и у Француској, као и на другом месту, као и код нас. Оно строго и укочено заграђивање од осталог света је узрок, што велика девојка нема ни појма о практичном животу.

„Девојке иду врло мало у друштва. Кад и оду, оне тамо не говоре ништа, а и њима не говори нико ништа, или врло мало“. А то све тако бива за то, што су породице сувише одељене једна од друге, па су при заједничким приликама сувише непознати и страни, а да би могао овладати у забави оно што Немци зову *der gemüthliche Ton*. Отуд и при удадби момак и девојка се скоро и не познају ма да су и из једног места. Онда им се обично допушта, да једно друго чешће виђају и да се чешће састају, не бил' се упознали. Али кад они знају у ком се својству састају, онда су обично још већма запети, него што би то иначе били, а и околина их јаче посматра, па то чини, да су управо збуњени.

У данашњем добу при удадби игра велику улогу мираз девојачки. Оне које имају мираза, налазе то за сасвим природно, а које немају, уписују га младожењама у грех. Ево како о томе налазимо код писца:

„Има много разлога за мираз. На првом је месту родитељска нежност. Хоће одмах да се даде кћери оно благостање које је имало јуче. Отац одваја део свога дохода: да се она не би патила. Не да се ни замислити ништа дирљивије. Он не може уживати сласти коју даје богатство, ако кћи његова сиротује!“

„Мираз, кад је повеличак, помаже да се учини бољи избор. Узима се младожења због својих врлина, не гледајући колики су његови приходи.“

Ове речи овога духовитог писца неће код нашег света наићи на одобравање, јер

ми смо песници и у практичном животу. Ми смо одмах готови прекрхати штап над мушким, који је при женидби и мираза добио, не верујући дакако, у ништа друго, него да се „ради новаца“ оженио.

Овако девојачки наивно схватање износи нам писац у књизи овој, где мати тако схватање избија кћери својој из главе:

„Ти си налик на јунакиње у романима; ти верујеш да љубав вечно траје. Вечито може трајати само пажња, узајамно добро расположење; али љубав да траје вечно то је обмана, коју подупиру романописци. И ти сама немој желити да те човек љуби са лепоте твоје; то је врло слабачак темељ за срећу. Него треба тежити да се две душе сложе. Лепота душе у толико је претежнија од лепоте тела, у колико се она временом увећава. У свем и у свачем тело је слуга. Доста је да тело не постане каква ругоба, и да добро служи. Душа ће њега, кроз дуже време, улепшати. Она ће на њега ударити свој печат. Само о њој и треба да мислиш.“

Ето тако разумна мати светује своју ћерку. Колико ли је разних мишљења и разних убеђења у ствари брака. Девојка једно, младић друго, очеви треће, а матере четврто! И свака страна би хтела при такој прилици своје убеђење да делу приведе.

Но чујмо даље савете мудре матере: „А ако си ти радница, кћери моја, здрава и снажна, а удата за честита човека, немој да сматраш себе као несрећну жену у свету. Врло је погрешно сматрати као несрећу и муку потребу радити. Можеш се тужити на рад ако је претежак, и ако одвећ дуго траје; а рад сам собом, рад одмерен према подобности и снази радника, јесте прави Божји благослов.“

Читаво друштво човечје баш је основано на раду, на његовом правилном току без престанка; али баш у раду и његовој подели и запису они учењаци, који су ставили себи у задатак, да проучавају данашње друштво, да о његовим манама и недостатцима размишљају, и да се довијају на који би се начин могле друштвене

неправилности и неправде поправити. Кад дође питање о раду, — онда сва духовитост и мудрост престане, јер је то питање заиста тако замашно и превише заплетено, да га ни саме државе не могу да реше. А кад је питање о раду, онда се ту разуме сваковрсни рад, који читаво човечје друштво одржава, и то не само рад мушки већ и женски.

И сами писци се не упуштају у решавање тога питања, већ само га овлаш додирују. Кад би сваки оно радио што је за њега, и мауо се онога, што није за њега, многи и многи би своје занимање променуо. Јер посао нејде од руке, кад га ради онај што нема ни дара ни воље. Од женских занимања ван кућевног и породичног, што га овде у књизи описаног налазимо, јесте занимање учитељичко, које ће од интереса бити да овде испишемо:

„Учитељица је госпођица. Она носи шешир, и о благим данима, може бити, и свилену хаљину. Не ради ништа рукама Има намештен салончић у стану школском. Њу свак зове Госпођицом, и она се удаје за каквог чиновника. Она је веселим сујетним девојкама срећна изнад свих срећних друга. Зато се упињу да уче и ако их срце не вуче, и после великога труда, издржавају испите. Кад то сврше, оне крећу небо и земљу да добију место. Кад место добију, и кад почну радити, оне тек опазе, да ту службу не милују, да им је тај рад досадан, и не могу ни да напредују у њему. Њих коре и рђаво оцењују школски надзорници, родитељи се ђачки туже отворено, па богме се жале и саме ученице. Госпође у њима виде само

надничарке, прерушене у друго ношиво и не примају их и своје друштво. Њихов је живот низ понижења и обмана. И то су оне срећне које су добиле места! Толике друге проведу свој век тражећи места и не добијајући га, а не могу мудро да се склоне, да своје сведочанство гурну у фијоку, па просто да потраже себи рада.“

То јест, тако је у Француској, а Српкиња је свака рођена за учитељицу.

И опет се све своди на то, да у садашњем веку ни склоп друштва, ни начин живота у породицама, а тиме и појединаца није удешен тако, да човек живи и ради по законима које му његов здрав разум прописује, него удешава свој живот често и усиљавањем, да неда другоме напред, мајмунинушући начине и навике других људи, често и друкчијег склопа и друкчијег васпитања, а богме и друкчијег имања. Нарочито женске не удешавају свој живот по здравоме разуму и потребама породичним, него по моди. Тој моди ће она жртвовати све, не само свој мир а богме и здравље, већ и целе своје околине. Задатак живота је њојзи, да мисли како ће се обући, како провести; да ли неће која друга њу било хаљинама било у проводу надмашити.

И ту опет наплазимо на оно што је већ више пута овда споменуто, да начин васпитавања данашњег подмлатка, особито женског, није удешен према потребама нити друштвеним, нити породичним; јер се девојка учи и навикава ономе што јој неће никада требати, а не чује никад, не учи се ономе, што ће јој у животу требати.

(Свршиће се.)

АМЕРИКАНКА — ЖУРНАЛИСТА

као служавка у Лондону.

„..... Млада научена жена, лепо васпитана, приморана да сама зарађује себи хлеба, а не могући наћи другу какву службу — тражи место служавке или собарице. Пристала би и да носи капу и кецељу. Не прави разлике између вароши и села. Потпуно сигурна и тачна. Плата јој је 350 фр. годишње.“

Ето такав су оглас могли читати читаоци Лондонских новина Августа 1893. „Млада жена приморана да зарађује себи хлеба“, која је на овај начин тражила место какве собарице, не лагаше, да је научена и лепо васпитана. Али претериваше о својој тачности. Право јој име беше мис Јелисавета Банк, по раси Аме-

риканка, по занату журналиста, која никад у свом веку не имахаше метлу у рукама. Само, како „питање о послузи“ живо занимаше Енглеze, који се почеше већ питати, да неће скоро морати сами себи стерати постељу, чистити обућу и ићи у кујну на справљати до ручак, — мис Банк нашла је као једини пут, да си буде правичан судија између господара и слугу, који су оптуживани за најцрње кривице, да сама преваше белу кедељу преко своје црне хаљине, да метне белу капу на своју кестењаву косу и да сама пресуди, која од ових двеју странака има више права.

Истина је, да је у ово време била криза врло смешне природе у земљама, у којима се говори Енглески. У Америци нећете скоро више наћи ни куварице ни собарице. Оне имају такве захтеве, да их ретко која кућа може издржати: оброчну плату, један слободан дан преко недеље, слободне вечери, салон у коме могу примати своје пријатеље, и који пут право, да се могу вежбати на госпођином пијану. Видите дакле, куд су оне одмакле од наше служавке, која ради шеснаест сахати дневно: умива дечицу, чисти господинове ствари, пази на госпођине, иде на пијацу, кува и најпосле води и своје госпођице у шетњу. Никад се у св. Домингу не може наћи Црница, која може посвршавати толике послове као ова мала служавка а коју међу тим не шибају. Неке од њих певају сентименталне романсе. Друге немају похвалан карактер, али и томе има узрока.

У Енглеској служавке не изискују још толико, колико оне у Сједињеним Државама, али велики број песимиста мисли, да ће то скоро доћи и код њих: у сваком случају односи између господара и њихових слугу су веома запети. Њихова изтраживања слободе, нашли би Французи, да су претерана. Слугама се у Енглеској допушта сваки петнаест дана излазак и то недељом, а недељом између те две недеље оставља им се доста времена да могу присуствовати служби божјој. Што се тиче суме послова, која се од њих тражи, видићемо, помоћу мис Банк, колика је она у „рђавој“, а колика у „доброј“ кући.

Покушај, да ступи у службу, изгледаше овој Американци врло прост. Она уображаваше, да је лако испунити све оно, што се тражи од једне служавке, а мене пак задивљава огромна маса врло простих ствари, за које она

посебице није знала. Ова мала Американка изгледа, да је потпун специјалиста у своме занату — пица, то је човек, који носи сукњу. И многобројне погрешке, које је учинила вежбајући се у своме послу, није никако оно, чега има најзанимљивијег у њеном искуству.

Најпре увиде, да није баш тако лако наћи место, као што је мислила. Истина, била је добила сто педесет и девет које писама, које поштанских карата, а у већини случајева, по нешто је сиречаваше да прими учињену понуду. Најпре је њој требало осветлити сваки положај, у ком би имала да негује децу, јер није знала — говораше она — с кога краја да их узме. Овоме ће се зачудити свака Европљанка и одговориће ми, да је свима женама урођено, да негују децу или бар да и брзо на то навикну. Али, ево недавно су младе грађанке Сједињених Држава, почевши се такмачити с мушкињем, оставиле играће с луткама, што у осталом није велико зло, али неке доцније не знају играти улогу матере у породици, што је много озбиљније. Тамо мис Банк признаје, да апсолутно не признаје вештину шивења и да не зна шта је то потпести чарапу. Али се поноси тиме, што зна како се чисте мрље од свећа: метне се хартија која упија мастило преко умрљане материје и пређе се преко ње врелом пеглом. И ја сам знао за то средство, али се због тога знања висам гордио.

Најпосле пошто је нашла једну стару госпођу, која је желела девојку мирна карактера и чврстих мишића способну да јој трља реуматична колена; младу жену, која је хтела прати све своје рубље у кући (а мис Банк не знахаше опрати ни једне црне мараме) и једну бесну матрону, која јој викну, чим опази, да испод беле капе вири један прамичак кестењаве косе: „Морате одмах исећи тај прамен косе, то је код мене забрањено!“ на шта несмотреница побеже без обзирце, пошто је посетила бољива срца, која уображаваху, да ће умрети од глади, ако јој не даду два динара; пошто је на путу пронашла доста оригиналних типова и открила много породичних тајана, од којих би се могло написати десет романа Дикенсових, — мис Банк ова сврши с тим, да ступи у службу код извесне гђе Ализонове.

Ево је најпосле као собарица. Користимо се њоме да видимо како живи једна енглеска породица из грађанскога реда.

Најпре да напоменемо једну ствар: Свака

породица у Лондону живи не по одељењима као у Паризу, већ у засебној кући, осим ако не припада нижој класи. Не мислите, да ту има и сувише луксуза: Те куће имају обично само по три спрата и један подземни спрат, у коме се налази кухиња, оне су већином узане и сваки спрат нема више од три собе. Представите себи какве папагајеве степенице и имаћете пред собом изглед енглеских станова. Од ових папагајевих степеница имамо користи: код своје смо куће и немамо вратара. Шта више свуда — па чак и у најмањим кућама, за које се плаћа по 2500 дин. годишње кирије — налази се по једно купатило с врућом водом, угрејаном помоћу кухињскога огњишта. Али незгуду ових кавеза осећају нарочито слуге, јер они морају да се пењу и силазе, и тамо служба постаје врло тешка. Тиме се и објашњава то, што је код гђе Ализон за седам господара: отац мати и петоро деце, било четири послужитеља. Али видећете такође, да и ти служитељи — па чак и они, које је гђа Ализон живо гонила на рад и који су се убрајали у оне, који много изискују — врше доста рђаво своју дужност. Не верујем, да је мис Банк-ова, поставши Лиза, могла и поред своје најбоље воље могла побољшати кућевно стање. Сирота Лиза мислила је, да је врло лако бити собарица. Први састанак, који је имала са својом госпођом, показа јој, да се преварила

— Кћери моја, рече јој госпођа првог дана хоћу да вам покажем, шта све имате да радите. Видећете, да је ваш задатак лак: Устајаћете у шест часова. Чим се обучете, узећете панталоне мога мужа, које висе на његовим вратима и ишчеткаћете их.“ — Овде се Лиза напњи. Изгледаше јој мрско да чисти панталоне Гђа Ализан продужи: Почистићете сва четири спрата и стененице, брисаћете: биро, салоне, и донећете сваком мом укућанину по један бокал млаке воде.

— Кад будем свршила све ово, мишљаше наивна новица, бићу готова са својим послом за овај дан.

— „Пошто ово будете свршили, настављаше домаћица, можете доручковати. По доручку помоћи ћете Ани, да ољушти зелен, намести постеле, испразни умиваонице и напуни бокале. То ћете свршити до 11 часова. Од једанаест до три лепо ћете уредити две-три собе, и ручаћете. У четири часа пићете чаја, а после ћете

пити (Лиза задрхта) до вечере. По вечери обићи ћете све собе и у десет и четврт лећи ћете.

Овај програм изгледаше ужасан мис Банк-овој. Необично јој изгледаше, не број послова, јер је скоро цело послеподне имала слободно, већ колико се пута дневно једе. Још јој чудноватије изгледаше то, што се за доручак добијало само кафа с млеком и мало леба с маслом. Она би желела меса или бар рибе. Како је још морала ручати тек у један сахат, пити чај у четири и вечерати у осам, није ми ни могуће да опишем њену жалост. Највећу симпатију осећам према њој, кад описује мале, али истините послужитељске невоље, ако би се рећи могло моралне невоље. За што господари, умивајући се, изгледа, као да навлаш просипају воду на све стране; за што нас зову чак на трећи спрат да затворимо прозор, кад они имају само да га пипну претом; зар није завета неправо корети нас лењошћу, кад проведемо читав сахат и по, чистећи свењак од баира, који је толико покапан свећом, да се више не може дотерати, да изгледа као пре!

За извесне душе има ту узрока јаким боловима; који се жене онима, који вас употребљавају само за то, да вам зададу још коју муку, коју би вам могли уштедети; дошло се скоро до тога, да се мора мислити, да они навлаш теже, да вам причине ту бескорисну муку, вређају вас њихове примедбе, које ни чему не воде. Само је још једина утеха та, што нема заната, у коме нема невоља истога рода, нису оне баш искључиво послужитељске. Ове невоље су код мис Банк-ове биле и од друге врсте и доста комичне. Она не имађаше ни половине знања свога заната, свога века није очистила ни једнога пара цинела нити пак отворила и једну боцу вина, први пут кад је вршила ту операцију она гурну зашупач у боцу и резултат је био тај, да је вино попрскало само телих у трпезарији. Казао сам вам већ да није знала ни иглу да држи у рукама. Требало јој је лукавства, да би могла умалити своје незнање.

Најпосле једног дана при крају недеље извести је, да треба да брише пархете, који се често бришу у Енглеској нарочито у Лондону, где прашина, која се завуче под телих и обузме влажну дрвенарију, чини, да су ова прања постала неизбежна, скоро све куће имају по једну галерију, која штити врата на која се са улице у кућу улази, у коју се опет долази

преко неколико степеница, од којих нема ничега бељег, ни снег ни млеко нису им равни Перу их прим сапуном, трљају не знам каквим прашком и глачају не знам опет каквим другим. Најпосле у Енглеској постоји и вештина прања испод врата, која има своје заносе и своја правила. Лиза не знађаше ни прве основне те вештине. Шта више беше чула, да се, оставши тако дуго на коленима, може навући ужасна бољка, позната под именом „колело соборица“ — нека врста ревматизма с отицањем чланкова, што јако боли и што је врло ружно.

За иста, мишљаше она, добро сам обавештена о томе, шта се ради у овој кући и гледаћу да ме истерају. И до иста истераше је или још боље, истера се сама. Није се дуго решавала. Потражи гђу Ализон и рече. Госпођо, зар се заиста овде ништа друго не доручкује осим кафе и леба с маслом? Да ме нису преварили?

— Ни најмање! рече гђа Ализон.

— Лепо, одговори пријатељски собарица, како ја не могу да радим, ако не једем, изаћи ћу да куним меса себи.

— По вашој вољи, одговори гђа Ализон. Но после једног сахата, што показује да није хтела да свршава тако на пречац, оде и нађе побуњеницу, која баш намешташе једну постељу:

Лизо, рече јој, чини ми се, да ми не пристајемо једна уз другу, с тога ћемо боље учинити, да се раздвојимо. Молим вас, само да останете дотле, док другу не нађем

— И ја сам вашег мишљења, госпођо, одговори лажна служавка, али отићу прекосутра. Наша Американка имађаше леп карактер

Она прича, да је после свога бављења у овој кући, која је по њеном мишљењу за иста „пакао за слуге“ стекла у кући неке гђе Brownlow још једно искуство, и да је та кућа била са свим противна првој и још нешто лукавија: Кућа гђе Brownlow је рај и види се, да је ставља као углед онога, што би требала свака кућа да буде. Било би тешко заиста, кад се не бисмо задовољили начином живота, који она описује као са свим природан: За четири господара има четири служитеља, наравно све слабога пола, јер би требало бити више нешто и од министра, па држати у Енглеској једног собњег послужитеља. А ова је само једна добра грађанска породица, има своју кућу, која је врло модерна: кува се на гасу и све се собе

ложе гасом, служавке не морају да ложе ватру што би по мишљењу мис Банк-ове, било и сувише истраживања од једне слабе женске: Носити угаљ на горње спратове, изгледа јој, да надмашава човечанску снагу. Она чак у својој доброты налази, да је њена газдарица претерала у свом опхођењу, узимајући свако јутро једног брума да чисти ципеле, али одобрава и мисли, да је сасвим праведно, да слуге једу пет пута дневно: први доручак у 7^{1/2} часова у јутру и то меса, други у 11 час; један мали ручак у два часа и ручак у осам. У 4 часа, разуме се пије се чај с једном кришком леба намазаним месом или медом, која никако не сме изостати.

Не тражи се од ње ни да крпи чараше, ни да пере паркете, не мора ни руком да макне, да би који сандук понела горе. Само је приморана признати, да њене другарице у служби непоказиваху никакве благодарности према својим господарима, који су им добра чинили. Куварица их је крапа као прави лошов; прва собарица је све ломила без икаквог стида и бриге; прање сребра, чинија, чаша вршило се у таквој прљавштини, да вам се мозак помути.

И сад какве закључке треба извући из испитивања ове предузимљиве Американке? Први је тај: да за иста није пријатно, бити приморан и држати послугу. Зна се већ, али је можда занимљивије видети за што набавка послужитеља из дана у дан постаје све тежа. Један од многих узрок је и тај — као што лепо каже писац г. де Русије, — што је Енглеска индустријска земља, те младе девојке из сиромашне класе нађу лако рада у фабрикама. Оне су доста добро плаћене и слободне су, чим изађу из радионице. Најпосле, кад се удаду, могу се сасвим посветити својој кући, јер је плата мужевљева довољна, да их сачува од повратка у фабрику. Отуда је дакле та околност, да је број кандидата са намештање постеља и служење око стола мањи но у Француској, и да оне, које се и јаве, нису сељанке, које су навикнуте да копају кромпир по 15 часова дневно, већ раднице, које рачунају дан осам часова и које никако не мисле, да остану у служби и кад се буду удале. Али како и Француска постаје индустријска, лако можемо и ми у својој старости дочекати гора времена: да наше собарице траже један дан недељно одсуства, лепу собу и умањавање свакодневног им посла. Признаћу вам, да ја заиста не бих имао храбрости да је

одбијем, бар један део њиховога потраживања. Положај послуге с оне стране канала је много лакши но с ове наше, ми нисмо за њу много учинили, не размишљамо довољно, да су често собе на шестом спрату прави свињци, који обешчашћавају оно, што смо ми звали цивилизацијом. Како је свирепо кад одемо у позориште, ми не дамо једној младој девојци, која је уморна од рада и којој треба одмора, лећи пре поноћи и ако знамо, да мора устати пре зоре; јер дати јој пола сахата одмора — и то не увек — већ само недељом у јутру да оде на мису или јутрење, је ципијанска великодушност. Будимо бољи но што сад нисмо, па опет нећемо бити и сувише добри.

Могу ли признати, да сам захвалан мис Банк-овој, што ми је дала повода овом испиту наше савести? Но поред благодарности, коју молим да прими, могла би примити и једну малу критику. Њено истраживање, дало је неколико корисних резултата, али они су добивени индискрецијом, која је била — рекао бих — шпионажа; оће се побринути да нам каже, да је сакрила право име госпођа, које је служила, али све њихове пријатељице су их без сумње познале. Да ли је требало именовати рђав карактер гђе Ализан? Цео ће свет знати, да је њена кућа репродукција старе слике „раскош и нужда“, да су само салон и собе за примање лепо намештене, а да су остале просторије у кући рујиниране, за одношаје у кући Brownlow дознали смо из бележака лажне собарице; како: муж, човек радник имао је муке због новца и тражио је од слугу, да нарочито добро пазе на лица људи, како би повериоце могли истерати; Г. Жем-син — дошао је једног дана из клуба у 3 час. у јутру, шешир накривио на једно уво, није пазео шта говори и доста комичних покрета; гђа Brownlow шаље новинама и часописима

рукописе, који јој се већином враћају преко поште. Ови добри Brownlow морали би се лепо забављати, читајући ове стране, што им је њихова добра Лиза изволела посветити.

Па онда можемо се чак и питати, да ли је Лиза добро видела и може ли један журналиста за петнаест дана оценити, шта је добро а шта рђаво у једном занату. Дао бих радо сав њен бележник за инкоректне и искрене записе једне праве собарице. Оно што је вредно, да мис Банкава запамти из овог свог подухећа је одговор, који је она добила на онај свој оглас, који је била дала у једне велике новине Лондонске. Она је писала тамо — сетимо се — да је млада и лепо васпитана жена приморана околностима, да ступи у службу. Ево писма, које је једног дана нашла у својој кутији за писма:

— „Госпођице, прочитао сам ваш оглас и морам одмах да вам пишем. Дивим се вашој храбрости и срећан сам, што видим, да у свету има младих девојака, које и ако имају знања, ипак виде да нема никакве срамоте у домаћем раду. Радо бих се оженио женом, као ви што сте. Ако нисте и сувише стари или ружни — а сигуран сам, да нисте ни једно ни друго — хоћете ли да ми кажете ваше име, боју стае, цео ваш изглед и ако примате за мужа једног поштеног механичара, који зарађује 5000 дин. годишње, пошљите ми и вашу адресу. После свега, ви видите, да је боље за једну девојку као ви, да се уда и да има свога заштитника, но бити собарица.“

Овај механичар имађаше право, он беше поштен човек; и ја мислим, да је морао бити мало тужан што је градио романе, коме није могао видети краја.

С француског превела
НАДА.

Ниш.

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

Српска више девојачка школа у Нов. Саду имала је своју мајеку забаву с играчком у варошком стрелишту 18. (30.) маја о. г. у корист својим сиромашним ученицама. Забава се отво-

рила у 4 сата после подне и трајала је до 11 сати истог дана.

На забави су отпојале ученице божићну песму: „Једна пријде“ и отпевале још три лепе песме у 2 и 3 гласа. Осим тога одевирала је

на гласовиру два српска комада ученица IV. р. Ивана Гостовићева, јер ју је после првог на други изазвала публика, а декламовале су ученице: IV р. Милица Пандуровићева и ученица III. р. Милена Теодосићева. Обе су биле изазване и декламовале су још по једну песму. Публика је била врло задовољна овом забавом. На ком је пало око 300 ф. чисте добити, ма да је улазница била по 50 н. за одрасле и 30 н. за ђаке. Из овога се види, да је забава била врло лепо посећена; а што је још важније, посећена је била само од српске публике, изузимајући 3 ђака несрбина и само 3 грађанина, несрбина.

Школа за глуво-неме. У Пожаревцу је отворио г. Вељко Рамадановић ове године априла месеца српску школу за глуво-нему децу. У школи ће се учити говорити, читати и писати, даље, обућарски и кројачки занат, а женска деца учиће се женском ручном раду. Уз школу је заведен интернат и биће под надзором управитеља г. Вељка Рамадановића. Ближа извешта могу добити родитељи од г. управитеља.

Учитељски домови ничу на све стране међу словенским учитељима. Хрвати га већ имају, у Загребу, такође и Срби у Угарској као српски учитељски конвикт; Срби у Србији реших, да га подигну у Београду. Сад су решили и Словенци да га подигну у Љубљани а Чеси у Прагу.

„Просветна задруга Српкиња“ у Ст. Бечеју, решила је, да подигне о свом трошку своје здање за српско забавиште.

Излет на Стражилово. Ученице старије два разреда српске девојач. више школе у Новом Саду изашле су са својим наставницима у четвртак пред Духове о. г. на Стражилово. Од града Варадина узеле су кола, која су их однела тамо и донела отуда. Стигли су око 10 сати пре а вратили су се отуда око 5 сати после подне. На Стражилову је декламовала Бранкову жељу ученица III. р. Милена Теодосићева, а остале су ученице отпојале „Со сјатими у покој“ и „Вјечнаја памјат“, па за тим отпевала „Бранково Коло“ и проводила весело и задовољно све до поласка свога.

Краљица Наталија дошла је поново из Бјарица своје уввишеном сину краљу Александру у походе.

Ѓа Бакићка супруга црногорског заступника у Цариграду одликована је од султана скупоценим брилијантским накитом око врата.

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Лек против зубобоље. Др. Дарвис препоручује, да се окваси прст у свежој води и по том да се замочи у прахак хинина и да се тим 2-3. пут премажу и натру десни око болесног зуба. Овај лекар вели, да је на себи и својим болесницима опробао и да је било доброг унеха.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Окопавање црног лука. Један практични повртар износи у „Тежаку“, да отуда рано труне црни лук, те не може да се одржи ни до половине зиме, а камо ли до пролећа, што се црни лук преко лета довољно не окопава. Препоручује, да се црни лук бар двапута преко лета окопа и загрне земљом, да му сунце не пече главицу. Главица ће истина бити тим мања, али чвршћа и постојанија и држаће се лепо до новог лука.

РАЗНО.

Друштво „Гусле“ у В. Кикинди приредило је 27. априла (9. маја) о. г. у спомен снајивавања костију св. Саве редовну дечију забаву са бесплатном улазницом. На тој забави су певане, већином, песме, што су стигле на расписану награду од 25 ф., које ово друштво расписује од неке године. Публика сама својим листићима оценује песме, па на коју песму падне више листића при излазу са забаве, она се награди.

Ове је године било стигло за награду шест песмица и од тих је добила највише гласова песма: „Мајска песма“, коју је компоновао г. Сава Јудајић сенћански учитељ.

Крунисање руског цара Николе II. обавило се на најсвечанији начин трећи дан Духова у старој престоници св. Москви. Људи очевидци говоре, да је сјај и осветљење тако величанствено да се није могло ни претпоставити, да је ум човечији кадар да замисли и створи такво што; и то не говоре пријатељи руски и словенски, него дописници мађарских новина, те се може и замислити, да је та светковина руског народа и великог цара и била ванредна појава.

Добротворка Скорим је преминула у Земуну гђа Јелена Коскиница рођ. Милутиновића, која је у својој последњој вољи остави-

ла српској вел. гимназији у Ср. Карловца 50.000 фор. а. вр. Слава јој.

Српеки спомен на крунисање руског цара. Гђа Драгиња Ст. Петровића, која је о свом трошку лане приредала у Београду свечан парастос покојном цару миротворцу Алек-

сандру Ш., набавила је о свом трошку са Косова једну старину, а то је крет са 12 слика дивно изрезан. Исти је крет гђа Драгиња у сребро оковала и висок је пола метара, па га је посветила крунисању руског цара Николе II. и послаће се цару на поклон.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Добротворна задруга Српкиња Новосаткиња имала је 24. априла (6. маја) о. г. под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке своју одборску седницу, у којој се поднео извештај о оправци друштвене куће. По извештају том, преиначен је кров на кући и од магазина од сокака начињена је соба, те сад ће тај стан од 1. августа о. г. носити, место 280 ф. 350 ф. кирије оправка је вредила 600 ф. а вр. што се све узело на одобравајуће знање. — За тим је начелница известила, да у идућу суботу 27. априла (9. маја) о. г. приређују све овдашње школе хиљадугодишњу прославу државну и да је и задруга на исте позвана. Поводом тим је одбор изаслао по 2 и 3 чланице у свима вишим школама, да присуствују на тој светковини. — Председница је позвала одбор, да се изјасни, жели ли и ове године приредити уобичајену друштвену мајску забаву, и одбор је решио да ове године не приреди из разлога, што је сад још хладно и кишовито, а дан цара Константина и Јелене, кад је обично држала задруга ове забаве, па да ове године у петровски пост; а даље и за то, што ће овдашња срп. виша девој. школа већ приредити своју мајску забаву 18 (30.) маја о. г. па ће, мисле, бити доста за ово пролеће и та једна забава за нашу публику.

Винковачкиње.

У недељу 21. априла (3. маја) т. г. држала је добротворна српска женска задруга у Винковцима своју прву редовну главну скуштинину.

Председавала је привр. председница Јелена Јанковићка а перо водио привр. перовођа Др. Стеван Стојковић, члан повереник политичке области био је г. Едо Мушић, кр. котарски пристав.

Председница је отворила скуштинину крат-

ким говором, пошто се довољан број чланица искупио, а за тим је перовођа прочитао извештај о раду привременог управног одбора, из којег се видило, да задруга броји 78 редовних чланица и 16 мушких чланова потпомагача од Срба винковчана. Уједно је потанко изнешен рад привременог одбора, који се нарочито кретао у помагању месне српске сиротиње и одевања српске сиромашне школске деце.

За тим је прочитан извештај о стању друштвене благајне, по којем цео приход од како је почела задруга — од јула месеца прошле године до данас, износи 1129 круна 70 филера; од уписнине, чланарине, забаве и т. д. Расход је цео 650 круна 82 филера, а од тога је утрошено: за сиротињу 80 круна; за српску школску децу на одело 165 круна 28 филера; за забаву 262 круне (приход од забаве чист је 200 круна), послужитељу 10 круна; за тим за штампање признаница за задружне чланове, штампање правила задружних, за печат, за средњу српско-православне цркве у Новим Јанковцима и. т. д.

Према томе кад се одбије расход од прихода, остаје чист приход 548 круна 88 филера од чега је нешто придржано као ручна благајна, а остало уложено у овдашњу штедионицу.

Како извештај о раду привременог управног одбора тако и извештај о стању благајне примљен је једногласно на знање.

Тим је функција привременог управног одбора престала и председница пријави његово отступање, после чега се прешло избору новог управног одбора

За председницу је изабрана са свим гласовима досадашња привр. председница Јелена Јанковићка, за потпредседницу Софија Веселиновићка млађа, за благајкињу Катина Косановићка, за перовођу Др. Стеван Стојковић, а у одбор су изабране још: Емилија Ковачићева

Ленка Пауновићка, Даринка пл. Бота, Марија Бугарска, Зорка Поповићка, Софија Ђирићка, Мара Митровићка, Милица Баитићка, Марија Поповићка, Јеца Милашиновићка, Милева Телан и Милева Тркула.

За прегледачице рачуна изабране су: Милева Кемф, Зорка Мушићка и Мара Веселиновићка, а за оверовљене записника: Софија Смиланићка, Ружица Бркићка и Јелена Теодоровићка. Осим тога изабрани су три саветујућа члана: Др. Ђорђе Милашениновић, Стева Веселиновић и Др. Пера Ковачевић.

Осим благајкиње, перовође, и саветујућих чланова, који су изабрани акламацијом, сви су бирани тајно цедулицама.

У „евентуалијама“ на предлог чланице М.

Тркула изражена је записнички захвалност привременом управном одбору на његовом ревном раду.

На предлог чланице Катице Косановићке изабрани су акламацијом за почасне чланове Др Паја Ковачевић, адвокат винковачки и Арса Поштић, професор монашке школе у Хопову обзиром на њихове заслуге за задругу приликом оснивања исте, а и после.

Решено је још у принципу, да чланарину од сада купе саме чланице, а одбору је остављено, да он одреди, хоће ли само чланице одбора или и друге чланице.

Тим је дневни ред исцрпљен био и седница захваливши чланицама, што су се у лепом броју искупили, закључи скуштину.

ПЕСНИШТВО.

„ТЕБИ У СПОМЕН.“

Да те нисам позн'о било б' за ме боље
Сретнији би био;
А овако чезнем — мислећи на тебе
Идеалу мио.

Протицаће дани — ко минути брзо
Муњевитим летом,
Мислећи на тебе, ја ћу тужан бити
Међ' веселим светом

У таквом животу живоваћу дане!
Јадни су то дани;
Кад су место трена овенчани миљем,
Тугом овенчани!

Па кад зборим с тобом, не чуди се онда
Кад ми с' уздах чује.
То је одјек душе болом измучене,
То срце тугује.

Кад радости нема, када туга мори
Нека бар уздише;
Нек' с' смртни ропац болних груди чује
Све тише и тише.

И тога ће рошца, тог одјекз бола
Нестанути више
Кад срце престане на тебе да мисли
Кад не куца више * вић.

У ЗАПИСНИЦУ

СВОМЕ ПОБРАТИМУ КОНСТАНТИНОВСКОМ.

Када што отпочнеш
Пази на почетак;
Размишљај кад радиш,
Пази на свршетак.

Бирај стазу жића,
Којом да се крећеш;
Пази, да не скренеш,
Тамо — куда нећеш.

Пошаревац,

Путови су жића
Често трновити;
Којим поћи треба
Тешко ј' погодити.

С тога се обазри
Десно, лево, право
Да ти се при крају
Може рећи: „браво.“

Војислав.

У ВРТУ.

Кроз зелено грање
 Сунашце те вири,
 А слатко цјевање
 С вјетрићем се шири.

Око тебе руже
 Бајни вјенац свиле,
 А лептири круже
 Њедра им од свиле,

Сваки цвјетак вели
 У шаптању тајном,
 Да снівати жели
 На њедру ти бајном.

Ти разумјеш цвјетак
 Кад зборити стане,
 Па руже за сплетак
 Откидаш са грана.

Дај и мени једну,
 Којој звјезде поју, —
 Дај ми ружу чедну —
 Дај ми душу твоју!.

Алекса.

* * *

Гле, цветак мали како је тужан,
 Како је сетно погнуо главу,
 Не гледа горе, нема живота,
 Сетно погледа доле у траву.

Око њег' студен, ладно му свуда,
 Главе је сетне и оборене,
 Унутри ладно, нема топлоте,
 Још мало, мало па ће да свене.

Ал' погле, погле! Сунашце сине,
 Злаћани зраци цветак потраже,
 Сунце се бајно смилова цветку,
 И пошље зраке да га оснаже.

И цветак диже поносно главу,
 Захвалним гледом горе погледа;
 И почне бујно да се развија,
 Сунце му сјајно свенути неда.

Желиш ли, злато, да те упознам,
 Још каквом причом чаробном, бајном?
 Ил' желиш, злато, да чујеш даље
 О малом цветку и сунцу бајном?

Слушај ме, злато, што ћу ти рећи:
 Цветак и сунце, то смо нас двоје.
 Сунашце сјајно што шаље зраке,
 И диже цветак, очи су твоје.

Ја сам тај цветак саморан, тужан,
 Око мен' свуда ладно, празнина,
 Без тебе, злато, сунашце моје,
 Свуд ми је ладно; пустош, тишина,

Оживи злато твој тужни цветак,
 Загреј ме твојим зрацима сјајним,
 Пружи ми злато анђелске сласти,
 Уснама твојим, погледом бајним.

Прими ме злато на груди твоје
 Да с' твојих усти унијам сласти,
 Немој ме бацит', немој оставит',
 Да морам, злато, млађан пропасти.

Буди ми сунце милосно, благо,
 Које с' висине на цветак гледа;
 Буди ми сунце умилно, сјајно,
 Које свом цветку свенути неда.

Љубивој.

К'О ШТО ТУЖИ...

Ко' што тужи птиче мало
 Када жарко љето мине,
 Кад не може као прије
 Несташније, веселије

Узлетати у висине;
 Па далеко тражи краје,
 Ђе 'но љето не престаје.
 Тако тужи срце моје

И пролеће своје жали,
Жали оне дане среће,
Што се више вратит' неће, —

Што су давно прохујали, —
Ал' не може наћи краје
Бе вјечито срећа траје...

Свет.

ЗАБАВА.

ЖАНЕТА.

У маленом салону, у коме је досад весеље и радост владала за неколико тренутака овладала мучна тишина.

Бароница, која је од неког времена тужно преда се гледала, уједанпут подиже главу, и оштро погледа у очи Харелове:

— Ви се шалите..

Гроф немарно развуче усне.

— Што кажем то је жалосна истина.

Мир улице св. — Гуилама нарушаваше фебруарска киша.

Премда је у оцаклији непрестано праскала ватра, Квентиновица ипак осећаше да је ладно.

Боље навуче огрилицу и смешећи се рече:

— Дакле се зајеста нешалите!?

Бели јој зуби цвочотаху. Гоњена неком неодрљивом силом скочи и стиснувши малу руку стаде пред грофа.

— А ја вам кажем, да се ви нећете оженити.

Халер је погледа.

Аристократску главу мало накрену, а руком поче гладити плаву браду.

— Чудновато...

— Нећете! — узвикну женска, стиснувши још јаче руку. У прним јој очима за тренут засија плам страсти.

Затим, као дете из добре куће, које се застиди, кад какву непристојност учини, смешећи се коракну мало натраг.

— Ако се ипак ожените, будите приправни, да ћу вам — честитати..

Ружичастим прстима пређе преко густи плаве косе и као да се ништа није догодило, мирно седе поред малог стола од мајолике.

Напољу је оркан беснио: у соби пак владаше блага тишина. Код удове баронице Квентинове противно беше; само је спољно узела облик мирноће.

Деран, који је мало пре рекао њој у очи,

да ће већ сутра натраг отићи на своје добро у мађарску, и да ће се неком грофицом Д... оженити, беше њој за три године све и сва. Љубила га је, како љубити уму жене, које су већ тридесету годину прешле.

Гроф се упознао с њом на некој забави; тада је само ради разговора ишао у Париз, од тада је пак научио долазити на обалу Сене, у поход.

Ова га је жена затвореног држала, као какву тицу; а њему је тек после трогодишњег познанства, на памет пало да између њега и грофице — готово десетогодишна разлика постоји.

— Учтиво се поклонио пред својом пријатељицом:

— Честита те ми? . . . Хвала!

Идућег дана отпутовао је.

Жанетини се образи зажарише од грознице.

Зло јој беше; али не рече ништа ником, но се затворила у својој соби.

Хтела је, да је грозница тресе,

То вече, када се гроф од ње праштао, врло се чудне ствари догодише у њеној души.

Час је плакала, као каква мала девојчица, којој је друга из руку истргла лепу порцуланску лутку; час смејала, а кад јој сузе после дугог плакања усануше, седе поред оцаклије, да се одгреје.

Била је позвана на забаву, али шта се то ће тицало... Њојзи је једнако лебдило пред очима, да ју је онај одгурнуо, кога је љубила као кад чашу од нас одбацимо, из које вино исписмо.

Окна затреса олуј на пољу.

Жанета погледа. и сети се, да је поред ватре и да је ватра скоро пропекла.

Нагло се диже, насмеја се и несигурним корацима пође према једним стакленим вратима..

А кад је затим неколико тренутака на пра-

гу стојала, уједан мах неки осећај обузе цело њено биће, и осети, како је ветар продувао.

Идуће недеље по пропису лечника леже у постељу.

— Сирота бароница доби запаљење плућа — изрази се пред неким посетиоцима.

Бароница је за то време непрестано фантазирала а околина се јако забринула за њен живот.

Мала палата беше пуна лечника и чувара.

Посетиоци, зауставише кола своја још на првом углу и пешице дођоше до капије, да само мир болеснице неузнемире.

У једанпут, кад је грозница мало попустила рече чуварици:

— Запитајте молим вас Лизу, да ли је дошло какво писмо из Мађарске?

Лиза се зваше бароњина собарица, којој је она све тајне поверавала.

Дабоме да је дошло; грофовска круна беше на коверти.

Болесница узе га у руке, али од слабости испусти на покривач.

Садржина беше, да ће Халер Ј. гроф 10. априла пред олтар одвести Клару, кћер грофа Д...

— Десети април, -- рачунаше у себи бароница. — Читава недеља дана још. Ако..

Мисли јој се збркаше. Тешко је то за болесника, кад мора лупати главу о томе, колико има недеља до венчања, и кад ће се венчати онај, кога је она љубила са — другом.

После кратког времена опет дође к себи.

— Лизо, — рече промуклим гласом, пошто је дворњу послала на поље, — морам, говорити.

— Скоро ћу умрети, — продужи мало узбуђења, — и желим да завештање направим. Пошљите по кр. бележника и замолите, нека дође Маферај маркиз и Дели Куза викомте.

Собарица плачући изађе из полумрачне собе.

Господа пак, кад им је изказала последњу своју вољу, зачудише се при последњој тачци, и погледаше се.

— Доста је чудна, — шапну маркиз своје другу, који је завештање писао.

Дел-Куза климну главом:

— Доста....

После потписа удалише се господа, и у место њих дође дворња.

Жанета је посла на поље.

— Опростиће те, још нешто имам собарици да кажем...

— Дали ће те учинити? зашта Лизу, чисто етрепећи.

Ова се устезаше.

— Обећајте, да ће те учинити! — жураше. је бароница, стискавајући руку девојкину. — Обећавате ли?...

Обећавам, шапуташе Лиза и бризну у плач

— Али зашто мислите на смрт! Боже!

Болесница изнуреним осмехом паде на узглавље.

По глави јој се врзла мисао, како ли је то лепо спавати вечитим сном . . .

*

К.. ски дворца, тек после толиког времена први пут осветлише.

Гроф Халер, је мислио, да ће медне недеље у овом шумовитом пределу слађе бити, и због тога је наредио, да после венчања одмах одпутују у штраценску долину.

Када млади пар по доласку умивен и очишћен за сто седе вечерати, уђе у собу стари коморник.

— Милостиви господине један је пакет стигао.

Гроф слеже раменом.

— Зар је то какво чудо код тебе?

У руке узе чашу и пренесе је жениној, да се куцне.

— У наше здравље! . . .

Коморник причека, док су испили; за тим опет окрену се грофу:

— Опростите, али тај пакет чудновато изгледа. Такав је, као какав суд за теј и на њему има велики црн крст.

Халер га погледа:

— Шта има на њему?

— Црн крст.

Грофица скупи усне:

— Какав знак поштански..

— Мора да је ко теја послао, — додаде муж, и остави виљушку на тањир.

— Па... донеси га.

Послужитељ унесе.

И заиста такав изгледаше као какав суд за теј.

А горе на челу стајаше: црни крст.

Гроф, кога обузе неки неразумљив осећај, нагло отвори пакет.

Грофица се радознано подиже с места.

— Шта је то?

Муж не одговори ништа. Коморнику се учинило да дрхће.

— Жанета!...

И заиста Жанета ту беше у поднуној помни — жалости.

Горе на кутији беше објава о смрти ба-

ронице Квентинове и један исечен лист из новина, где је исто тако стојала смртна објава.

Доле пак, у једном малом, златом оквиреном стаколцету, мала шака пепела.

На страни стаклета и то на малом папирићу само ова једна реч:

Жанета.

С мађарског превео

Богдан М. Рајковић.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Омладина. Почетком ове године почео је у Београду да излази под овим насловом недељни лист у величини нашег листа. Власник и уредник му је г. Ђ. М. Јосимовић а одговорни уредник Б. Драгутиновић. Цена је листу на месец 0.50. дин. Рукописи и претплата шаљу се уреднику листа г. Ђорђу М. Јосимовићу правнику. Уредништво се налази у Југовића улици бр. 1.

Овај је лист намењен омладини на вишим школама и они ће поглавито и радити у листу. Ових 8 бројева, што су до сад изишли, изнели су нам такве ствари, да је лист заслужио, да га и шира публика потпомогне и чита. Ми се радујемо, што се наша омладина с ове и с оне стране Саве и Дунава бави овако леним и племенитим послом, те себе усавршује, а народ богати лепом књижевном зарадом.

Београђанин лист за општинске, друштвене и сродне интересе. Излази недељно једанпут. Претплата за Србију: на годину 12 дин., а за Аустро-Угарску 9 ф. годишње; за друге земље 15 франака. Уредништво и управа налазе се у Београду у Грачаничкој улици бр. 16. Претплату за Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину ваља слати на администрацију Београђанина у Земун.

Неговање домаће живине. Саставио М. Ј. Шустер умировљени гимназијски учитељ. Превео Андрија М. Матић гимн. професор Нови Сад. Штампарија српске књижаре Браће М. Поповића. Цена 1 круна (50 н.) Ово је упутство како ћемо неговати кокошке, гуске, патке, ћурке и голубове, па да отуда имамо користи; затим, како ваља лечити болесну домаћу живину. Ову је књигу аутор написао на основу своје тридесетогодишње праксе и можемо ју дакле препоручити нашим домаћицама, које се баве том зарадом.

Од књига за народ, што издаје „Матица Српска“ из задужбине Петра Коњевића,

изишле су: 58 59. и 60. свеска, под насловом „Чувајте се силовита пијћа,“ а ових дана изишла је и 61. свеска под насловом: „Неједнака браћа“ I. део Књиге су врло поучне за народ и вреди свеска само 10 нов. Ове се књижице могу згодно употребити за премије испитне за наше народне школе. Нису скупе а добре су за поуку старом и младом.

ЧИТУЉА.

† **Надвојвода Карло Лудвиг** Наш је двор у жалости, а с њиме и цело грађанство, јер му је скорим преминуо блиски сродник и одлични члан Надвојвода Карло Лудвиг, брат, Његовог Величанства краља Франца Јосива I.

† **Нико Бошковић,** При крају априла месеца о. г. упокојио се у Дубровнику велики родољуб и добротвор српски Нико Бошковић. Он је с покој. братом својим Вожом основао тамо српску женску школу, која носи име Божа Бошковића. Купили су земљиште и поклонили српској православној цркви, где је сада диван православно храм подигнут, коме су они такође многе поклоне учинили. Слава му!

† **Даринка Малетића** рођена Николићева. 13-ог маја ове године, лицем на други дан духова умрла је у Турском Бечеју Даринка Малетића рођ. Николићева, председница тамошње добротворне задруге Српкиње.

Покојна Даринка беше ретко образована жена, а поред тога свагда одушевљена и срчана Српкиња. Рођена у Сомбору 1858. од честитих и врло угледних родитеља, Даринка је одгојена под утисцима тадашње омладинске струје, и за њезину примљиву душу пријањаху све оне свете варнице српског родољубља, које одсеваху из магичне светлости електричног омладинског покрета. За то је њено васпитање носило на себи карактер чисто омладински.

Удата је била за Јоцу Малетића, имућни и врло угледна грађанина у Т.-Бечеју. Њен независан и иначе врло отмен положај у друштву даде јој прилике, те је своје ретке способности и спрему могла на најбољи начин у животу да примени. Према уским границама, у којим се живот наших жена креће, Даринка је доиста развила дивску делатност. Што нико није пре тога ни помислити могао, она је то остварила. Чим се прилика дала и нашло се за то два-три детића, да ствар мало пером потпомогну, Даринка је одмах скупила око себе бечејску, а затим и врањевску женскадију и 1891. године лицем на ново лето основала „Добротворну задругу српкиња“ која и данас постоји и под досадањом мудрог управом њеном лепо цвета и напредује.

Задруга је Даринку из признања за њезине големе подвиге, као прву равнатељицу своје мисли, одмах у почетку изабрала за своју начелницу и од то доба бирају је свагда с једнаком љубављу и одушевљењем.

Ко зна, с каквим тешкоћама и незгодама иде тај посао, тај ће моћи схватити величину душе и жарку топлоту родољубивог срца покојне Даринке, коју је она показала при оснивању и за цело време од како постоји њена задруга. Задруга т-бечејска дугује својој оснивачици и првој начелници доиста вечиту хвалу.

Даринка Малетића беше и у животу највиђенија и веома омиљена жена у свима круговима, где се год појавила. Она бејаше жена даровита, много читана, а срца племенита и дарожљива. Бечеј и Врањево још нигда не видеше тако огромна укупа, какав беше укуп Даринкин. Просто сав се свет слегао да јој ода последњу пошту.

У њену сретном браку Бог јој не подари од срца порода, а оплакују је муж, остарела јој мати и два брата рођена. Оплакују је њена задруга и сва сиротиња и свако, ко ју је познавао.

Светао јој помен и слава јој!

† Фридрих Дитес најзнатнији педагог нашег времена, велики поштовалац словенског, а осо-

бито српског учитељства и народа, преминуо је у Бечу 3. (15.) маја о. г. у 67. год. живота. Он је основалац и први управитељ „бечког педагогијумз“, продужне школе за учитеље бечке, коју су посећивали и многи Срби и Хрвати, и кајој су за своје педагошко образовање дужни много признања. Слава му!

† Др. Милан Јовановић. При завршетку, листа стиже нам тужна вест, да се у Београду напрасно упокојио г. Милан Јовановић богат књижевник српски. Писао је драме, приповетке, стручне књиге лекарске, а понајвише путописе у чему се највише и отликовао. Слава му!

† Анастасија Кречаревић рођ. Костовић мати бившег професора новосадске вел. гимназије г. Марка Кречаревића и пуница честита учитеља сент андрејска г. Пера Берића преминула је 10 (22.) маја о. г. на рукама своје ћерке Катице Берићке у 72. години живота свог. Беше примерна мати и домаћица и поштована старица у целој Сент-Андреји. Нека јој се душа наслади рајске утехе!

† Теодора Павловићева узорна млада Српкињица, преминула је у нежној младости својој, у Т. Бечеју у очи Духова, а сахрањена је уз учешће многобројног грађанства Т. Бечејског и Врањевачког, лицем на први дан Духова. Покојница беше вазда добра и примерна, цео живот и свако дело њезино беше обасјано чистотом њене девојачке душе. У цркви је опрштајну беседу изговорио пречасни г. Милош Влашкалин, беседу дирљиву и тужну, да је из свачијег ока потекла суза жалосница, каквом се млађан оплакива век. Душа јој се раја достојала, а леп и трајан нека јој је спомен међу нама!

ОДГОВОРИ УРЕДНИШТВА.

Ћ. у 3. — Имамо на расположењу још све бројеве „Ж. Св.“ од ове године. Примамо у претплати и српски новац. — Песме ћемо употребити у своје време.

